

ΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ ΣΧΟΛΑΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἡ Ἐμπορικὴ Ἐκπαιδευσις, χορηγομένη ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ δωρεάν, εἶναι πλέον γεγονὸς τετελεσμένον διὰ τὴν μικρὰν μας Ἑλλάδα. Μετ' ἔθνικῆς ὄντως ὑπερηφανείας πᾶς Ἑλλην δύναται πανταχοῦ γῆς νὰ διακηρύττῃ ὅτι πρώτη ἢ Ἑλλάς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίρια τοῦ κοινοφελεστάτου τούτου κλάδου πρακτικῆς Ἐκπαιδύσεως, καὶ ὅτι πρώτη αὐτὴ διὰ τοῦ στόματος τῶν Κυβερνώντων τὴν χώραν προσεκάλεσε τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν εὐγενῆ ἀμιλλαν τῆς ἐπιδόσεως ἐν τῇ Διεθνῇ Ἐμπορικῇ κινήσει διὰ τῆς παραδοχῆς καὶ ἐπιστήμου ἀναγνωρίσεως τοῦ ἀξιώματος ὅτι: Ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας τὰ ἔθνη ἐκεῖνα ἐπικρατοῦσιν ὅσα ἐγνώσαν νὰ δώσωσι τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν εἰς τὴν κυκλοφορίαν καὶ ἀνταλλαγὴν τῶν προϊόντων πάσης φύσεως, καὶ νὰ θεμελιώσωσιν ἐπὶ ἐδραίων βάσεων, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Χρησιότητος, τὴν ὅλην ἐμπορικὴν τοῦ ἔθνους διαπαιδαγωγίαν.

Ἐν τῇ βυθείᾳ ἀρχαιότητι τὸ ἐμπόριον συνεταυτίζετο ἐνίοτε μετὰ τῆς πειρατείας. Ἐκτοτε αἱ κοινωνίαι τῶν ἀνθρώπων διήλθον διὰ πληθῆος φάσεων. Αἱ κοινωνικαὶ ἐπιστήμαι διδάσκουσιν ὅτι, ὅπως ἄλλοτε ἢ ἀνθρωπότης, ἔνοπλος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἔδαινε πρὸς κατάκτησιν καὶ ὑπόταξιν λαῶν ἀσθενεστέρων, οὕτως ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης ζητεῖ νὰ κατακτήσῃ ἑαυτὴν διὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ νὰ εἰρηνεύσῃ τοὺς λαοὺς μεταχειριζομένη ὡς μέσον τὴν ἐπικοινωνίαν ἀνθρώπων καὶ ἀνταλλαγὴν προϊόντων, τοὺς δύο τούτους μοχλοὺς τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως.

Τὰ δόρατα καὶ αἱ ἀσπίδες ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ τῶν ἀθίμων φυσικῶν καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων καὶ αἱ πυκναὶ λεγεῶνες τῶν διαλαλητῶν καὶ διαφημιστῶν τῶν πολυωνύμων ἀντικειμένων τοῦ ἐμπορίου βαίνουν ἀθροῦδως ἀλλὰ στερεῶ τῇ ποδὶ εἰς τὴν ἐγκατάστασιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐημερίας εἰς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα.

Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν ἢ νὰ χαιρετίσωμεν μετ' εὐφροσύνης καὶ

ἀγαλλιάσεως τὴν βλάστησιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι τῶν εὐγενῶν·
τούτων φυτῶν, τῶν Ἐμπορικῶν Σχολῶν, προϊόντων τοῦ δλονὲν·
ἐξαπλουμένου φωτὸς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἠθικοποιήσεως τῶν
κοινωνιῶν.

Ἐμπορικαὶ Σχολαὶ ἀξιαὶ τοῦ δνόματος τούτου λειτουργοῦσιν·
ἤδη ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ἐν Πάτραις καὶ
ἐν Σύρῳ, ἀπασαὶ Κυβερνητικαί. Εἰς δύο δὲ ἐτέρας, εἰς τὴν ἐν Βό-
λῳ καὶ ἐν Ἰσαγγαράδαις τῆς Θεσσαλίας, ἰδρυθείσας καὶ συντηρου-
μένας δι' ἰδιωτικοῦ χρήματος, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἔρχεται
ἐκάστοτε ἀρωγός, συμπληροῦσα τὰ κενὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ
αὐτῶν.

Ἡ πλήρωσις ὅμως τοῦ ἐθνικοῦ τούτου πόθου δὲν ἐγένετο τόσον
ἀπλῶς καὶ ἀπροσκόπτως ὅσον θὰ ἐνόμιζέ τις ἀναγινώσκων τὰς ἀ-
νωτέρω γραμμάς. Πρὸ δεκαετίας ἤδη ἡ πραγματοποιήσις τῆς ἰδέας
ταύτης θὰ ἐθεωρεῖτο νεφελοκοκχυία, οὐχὶ διότι παρόμοιαι ἰδέαι
δὲν εἶχον ἀνησυχῆσιν τὸ πνεῦμα τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ διότι μέχρι
τινὸς δὲν εἶχον ἐμφανισθῆ οἱ ἄνδρες, οἵτινες θὰ εἶχον ἀρκετὰ μέγα
τὸ ἀνάστημα καὶ ἰσχυρὰν τὴν θέλησιν, ὅπως δώσωσιν εἰς τὰς χιμαί-
ρας ταύτας σάρκα καὶ ὄστα.

Ἡ πραγματοποιήσις ἐνὸς τοιούτου ἐθνωφελοῦς σκοποῦ ἀπησχό-
λει ὅμως ἀείποτε τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας ἀνδρὸς πολλὰ καὶ
μεγάλα ὑπὲρ τοῦ γένους πράξαντος καὶ μοχθήσαντος, ἀνδρὸς γνω-
στοῦ εἰς τὸ Πανελλήνιον διὰ πολλῶν περιφανῶν ἔργων δοξασάν-
των ἑαυτὸν καὶ τὴν Πατρίδα, τοῦ Κυπαρίσσου Στεφάνου, Καθη-
γητοῦ τῶν Μαθηματικῶν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, διατελέσαν-
τος δ' ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν καθηγητοῦ ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ, τῇ στρατιω-
τικῇ Σχολῇ τῶν Εὐελπίδων, τῇ Ναυτικῇ Σχολῇ τῶν Δοκίμων καὶ
τῶν μέλους τοῦ Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως,
ἀνδρὸς εἰς ὃν πρῶτιστα ὀφείλεται ὁ σωτήριος νόμος περὶ τῆς μο-
νιμότητος τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ἰδρυτοῦ τῆς
εὐεργετικωτάτης εἰς ὑψιστον βαθμὸν Βιοτεχνικῆς Ἐταιρείας, ὑπὸ
τὴν Ὑψηλὴν Προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, σκοπούσης τὴν
δωρεὰν ἐπιστημονικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν μόρφωσιν τῶν τεχνιτῶν.

Ἡ ἡμέρα τέλος ἀνέτειλε καθ' ἣν ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ συνηγήθη.

μεθ' ἑνὸς ῥηξικελεύθου, φιλοδόξου καὶ δραστηρίου ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς Παιδείας, τοῦ κ. Σπ. Στάη, καὶ ἐκ τῆς πρώτης αὐτῶν συνεργασίας ἦλθεν εἰς φῶς μία προκήρυξις διαγωνισμοῦ περὶ ἀποστολῆς ὑποτρόφων εἰς Ἑσπερίαν πρὸς σπουδὴν τεχνικῶν μαθημάτων καὶ τοῦ ἐμπορίου. Τοῦτο ἐγένετο κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1900.

Εὐνόητον τυγχάνει ὅτι ἡ ὁδὸς δὲν ἦτο ἐπὶ πολλὸν ἔτι χρόνον διὰ ῥόδων ἐσπαρμένη καὶ πολλάκις αἱ εὐγενεῖς καὶ ἐνθουσιώδεις καρδαίαι ἀναλαβοῦσαι τὴν πραγμάτωσιν τόσου ὑψηλοῦ σκοποῦ, ἐθλίβοντο διὰ τῆς ἀκατανόητου ἀντιδράσεως ἀνδρῶν τινῶν καὶ ἰδίως ἐκείνων, οἵτινες ὄφειλον νὰ συνδράμωσι τὸ ἔργον. Ἡ ἀντίδρασις ὅμως μοιραίως ἐνεψύχωσε τοὺς κραταιοὺς μαχητάς, ὡς πάντοτε συμβαίνει εἰς τοὺς γενναίων καὶ ὑψηλῶν ἰδεῶν ἐμφορουμένους ἀνδρας καὶ μετ' οὐ πολὺ σχέδιον νόμου ὑπεβάλλετο καὶ συνεζητεῖτο ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Ἑλλήνων, προκαλέσαν συνεδριάσεις τὰ μᾶλα θυελλώδεις.

Τὸ Νομοσχέδιον ἐκεῖνο φέρον ἐν ἑαυτῇ τὰ στοιχεῖα τῆς ἐπιτυχίας ὑπερίσχυσε τέλος τῶν ἀντιπάλων καὶ ἐγένετο νόμος τοῦ Κράτους ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς, κυρωθεὶς δὲ κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1903 ὑπὸ τοῦ Ἀντιβασιλέως Διαδόχου καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας Φαρμακοπούλου, ἐξ ἑνδεκα ἀρθρῶν ἀποτελούμενος.

Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους Β. Διάταγμα ἐκανόνιζε λεπτομερέστερον τὰ τῆς λειτουργίας τῶν Ἐμπορικῶν Σχολῶν, διατάσσον ἅμα τὴν ἔδρυσιν 2 προσωρινῶς Ἐμπορικῶν Σχολῶν, μιᾶς ἐν Ἀθήναις καὶ ἐτέρας ἐν Πάτραις.

Ὁ ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς νόμος ἐξωμοίου τὰς Ἐμπορικὰς Σχολὰς πρὸς τὰ Γυμνάσια, τοὺς ἐν αὐτοῖς διδάσκοντας πρὸς Καθηγητάς Γυμνασίου, τὸν Διευθυντὴν πρὸς τὸν Γυμνασιάρχην, ἀπαιτῶν παρὰ πάντων τὰ αὐτὰ προσόντα καὶ ὀρίζων ἴετεις σπουδὰς.

Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον διδάσκονται ἐν ταῖς Σχολαῖς τὰ Ἑρᾶ, τὰ Ἑλληνικά, τὰ Μαθηματικά, τὰ Φυσικά, ἢ Ἐμπορευματολογία, ἢ ξένοι γλῶσσαι (Γαλλικὴ, Ἀγγλικὴ, Γερμανικὴ), Γενικὴ Ἱστορία, Ἱστορία τοῦ Ἐμπορίου, ἢ Γεωγραφία, τὰ Ἐμπορικά, ἢ Πολιτικὴ Οἰκονομία, τὸ Ἐμπορικὸν Δίκαιον, ἢ Καλλιγραφία καὶ ἢ Γυμναστικὴ.

Τὸ πρόγραμμα, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ὠρίζετο ἀρκετὰ πλού-

σιον, οὐδὲ ὅλως ὕστερον τῶν ἐν ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς Σχολαῖς ἐν ἰσχύϊ.

Πλήν ἡετῆς πεῖρα καὶ παρατήρησις ἔφερον εἰς φῶς ἐλλείψεις τινάς, αἵτινες μετὰ μακρὰν καὶ λεπτομερῆ ἔρευναν ὑπὸ εἰδικῶν ἀνδρῶν συνεπληρώθησαν, δημοσιευθέντος ἄρτι νέου προγράμματος κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1906, φέροντος τὴν ὑπογραφὴν τῆς Α. Γ. τοῦ Ἀντιβασιλέως Διαδόχου.

Κατὰ τὸ νέον πρόγραμμα ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα, πολλῶ εὐχερ-στέρα τῶν δύο ἄλλων, διδάσκεται εἰς τὰς 3 μόνον τάξεις ἀπὸ τῆς Βασι καὶ ἑξῆς, ἐν ᾗ ἡ Γαλλικὴ καὶ Γερμανικὴ διδάσκονται ὑποχρεωτικῶς καὶ εἰς τὰς τέσσαρας. Τὰ Μαθηματικὰ περιωρίσθησαν εἰς τὸν πρακτικὸν αὐτῶν κύκλον, ἀνακουφισθέντων οὕτω σωματικῶς τῶν Μαθητῶν, κουραζομένων ὁμολογητέον ὑπερμέτρως ἕνεκα ὑπερβολῆς διανοητικῆς ἐργασίας. Τὰ ἐμπορικὰ κατενεμήθησαν λογικώτερον καὶ ἐπωφελέστερον, ἢ δὲ Στενογραφία ὠρίσθη ὡς μάθημα προαιρετικόν.

Ἀπαιτούμενα προσόντα διὰ τὴν κατάταξιν εἰς τὰς Ἐμπορικὰς Σχολὰς εἶνε τὰ αὐτὰ οἷα καὶ διὰ τὰ γυμνάσια, δηλαδὴ ἀπολυτήριον Ἑλληνικοῦ Σχολείου καὶ εὐδόκιμος εἰσιτήριος ἐξέτασις. Δικαιώματα ἐγγραφῆς τὰ αὐτὰ μετὰ τῶν Γυμνασίων. Οἱ ἀπολυόμενοι τῆς Σχολῆς λαμβάνουσιν ἐπὶ 25 δράχμου χαρτοσήμου Πτυχίον θεωρούμενοι κατὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Νομοθέτου ἀνώτεροι ἐν τῷ πρακτικῷ σταδίῳ τῶν ἐκ τῶν ἰσοθαμίων Γυμνασίων ἐξερχομένων μαθητῶν.

Ἡ πρώτη συγκομιδὴ τῶν Δημοσίων Ἐμπορικῶν Σχολῶν ὑπῆρξεν ἀληθῶς θαυμασία καὶ ἀνταξία τοῦ προσορισμοῦ αὐτοῦ καὶ παρὰ τὴν προσδοκίαν ἀπάντων ἕνεκα τῶν παρατηρηθεισῶν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς λειτουργίας ἐλλείψεων εἰς τε τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα. Οἱ ἐξελεθόντες ἐπὶ δύο μὲν ἔτη ἐκ τῆς Σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν, πέρυσι δὲ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς Σχολῆς τῶν Πατρῶν ἐγένοντο κυριολεκτικῶς ἀνάρπαστοι ὑπὸ τοῦ διψῶντος ἐπιστημονικῆν μάρψωσιν Ἐμπορίου, πρὸς μεγίστην χαρὰν τῶν διδασκόντων, τῶν γονέων καὶ τῆς κοινῆς ἀπάσης, ἣτις ἀνέπνευσεν ἐπὶ τέλος ἀπὸ τὸν ἐπιτάλην, ὅστις ἐπέεξε τὰ στήθη περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν τέκνων μας.

Ἐνδοξον λοιπὸν ἄς εἶνε τὸ ὄνομα ἐκείνων, οἵτινες ὀπωσδήποτε συνετέλεσαν εἰς τὴν εὐδῶσιν τοῦ ἔργου τούτου, καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη

τοῦ ἔθνους ἄς περιβάλλῃ αἰωνίως αὐτούς. Διὰ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ἔθνικοῦ πόθου δύο σκοποὶ ἐπετεύχθησαν, ἡ χρησιμοποίησις τῆς μαραιομένης ἐν τῇ ἀεργίᾳ καὶ ἀμηχανίᾳ νεολαίας μας καὶ ὁ σκοπός, ὁ ὕψιστος καὶ πατριωτικώτατος, τῆς ἀναπτύξεως ἐν τῇ μέλ-
λοντι Νέου Ἐμπορίου, τοῦ Ἐμπορίου τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Χρη-
στότητος, διὰ τῆς δημιουργίας στιβαρῶν βραχιόνων, εὐγενῶν καρ-
διῶν, χρηστῶν συνειδήσεων καὶ πεφωτισμένων διανοιῶν δυναμένων
νὰ ἀνοίξωσι νέους ἐρίζοντας πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς εὐημερίας
εἰς τὸ ἀνανήφρον ἐκ τῆς σκοτίας ἔθνος.

Ἐν Πάτραις τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1906.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΑΖΗΣ

Διευθυντὴς τῆς Ἐμπορ. Σχολῆς Πατρῶν.

ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΗ ΚΑΡΔΙΑ

Εἶδες πουλιάκι κάποτε, πρὶν γίνουν τὰ φτερά του,
πῶς λαχταρίζει μὲ χαρὰ καὶ μέσ' ἀπ' τὴ φωλιὰ του
γλυκοφιλεῖ τὴ μάννα του. Μικρὴ ξανάσμα πέρνει
καὶ κάποιου πόνου μυστικὸ μέσ' εἰς τὴν καρδιά του φέρνει.
Μιὰ τὸ φωτίζει μοναχὰ μέσ' εἰς τὴ ζωὴ του ἀχεῖδα
καὶ μιὰ τρανὴ γοργοπηδαίει εἰς τὴ στήθη του ἐλπίδα !...
Μὰ σὰν τρανήνουν τὰ φτερά κι' ἀρχίζει νὰ πετάξῃ
κι' ἀγάλλῃ λγα ξώκλαρα εἰς τὸ πέταμμά του ἀλλάξῃ,
μαζὺ μ' ἐκεῖν τὸ πέταγμα πετιέται ἀπ' τὴν καρδιά του
κι' ἐκεῖν ὁ πόνος ὁ παλιὸς ποῦ κλειοῦσε εἰς τὴ φωλιὰ του.

Ἔτσι καὶ σὺ σὰν ἦσουν μικρὸ εἰς τὴν ἀγκαλιὰ μου
καὶ παίζανε τὰ χεῖλή σου μὲ τὰ γλυκὰ φιλιὰ μου
ἐλαχταροῦσες κ' ἔλεγες : « τίποτε δὲν εἶνε ἄλλο
καὶ ἓνα πόθο δὲν θὰ βρῶ στὸν κόσμον περὶ μεγάλο ».
Μὰ τώρα ποῦ ξεπέταξες μακρὰ, μακρὰ διαβαίνεις
καὶ εἰς τὴ λαχτάρ' ἀδιαφορεῖς καρδιᾶς λησμονημένης.

ΓΙΩΡΓΗΣ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ